

Załącznik nr 3 do Zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia..... 2023 r.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk będących przedmiotami ochrony obszaru oraz gatunku i jego siedliska będących przedmiotami ochrony obszaru.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
1	3150 starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z <i>Nympheion</i> , <i>Potamion</i>	1. A08 Nawożenie /nawozy sztuczne/ 2. F02.03 Wędkarstwo 3. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów 4. K02.03 Eutrofizacja (naturalna)		Ad. 1. Niedobór strefy ochronnej wokół jezior (zlewnia rolnicza - pola uprawne miejscami dochodzą do brzegów zbiornika). Spływy biogenów z okolicznych pól powodują postępującą eutrofizację wód jezior. Ad. 2. Wzrost żyzności wód jezior przez presję wędkarską (m.in. poprzez stosowanie zanęt) – spadek przezroczystości wody. Ad. 3. Utrzymujące się uciążliwe susze prowadzące do stopniowego obniżania się poziomu wód jezior. Ad. 4. Naturalne procesy eutrofizacyjne, będące skutkiem dopływu biogenów ze zlewni i odkładania martwej materii organicznej. Dalszy wzrost żyzności może prowadzić do ustępowania roślinności charakterystycznej dla siedliska.
			1. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska	Ad 1. Ustępowanie roślinności charakterystycznej dla siedliska w wyniku wzrostu żyzności wód.
2	6120* Ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe	1. I02 Problematiczne gatunki rodzime 2. A02.01 Intensyfikacja rolnictwa 3. A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne 4. K02.01 Zmiana składu		Ad. 1. Ekspansja gatunków segetalnych i ruderalnych (stokłosa dachowa <i>Bromus tectorum</i> , perz właściwy <i>Agropyron repens</i> , powój polny <i>Convolvulus arvensis</i>). Ad. 2. Stopniowe zaorywanie muraw. Ad. 3. Zaorywanie muraw na poletka zaporowe. Ad. 4. Naturalne przekształcanie się muraw w siedliska żyźniejsze – łąki świeże, zarośla.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		gatunkowego (sukcesja) 5. A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu 6. I01 Obce gatunki inwazyjne 7. I02 Problematiczne gatunki rodzime 8. B01.01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)		Ad. 5. Brak wypasu prowadzący przyspieszonej sukcesji muraw w kierunku łąk świeżych oraz ciepłolubnych zarośli. Ad. 6. Stopniowo narastające na murawę zagajniki robinii akacjowej <i>Robinia pseudoacaccia</i> (obecnie obserwowane na jednym z pól znajdującym się na dz. nr 490/3 obr. Mętno gm. Chojna). Ad. 7. Ekspansja trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigeios</i> . Ad. 8. Murawa została historycznie zalesiona, drzewostan słaby, przerzedzony.
			1. A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne; 2. B02.01.01 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime) 8. C01.01 Wydobywanie piasku i żwiru	Ad. 1. Murawa została historycznie zalesiona, drzewostan słaby, przerzedzony. Ad. 2. Ewentualne nasadzenie gatunków drzew mocniej zacieniających murawę Ad. 8. W obrębie murawy widoczne dawne ślady wydobywania piasku.
3	6210* Murawy kserotermiczne <i>Festuco-Brometea</i>	1. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja); 2. I02 Problematiczne gatunki rodzime; 3. I01 Obce gatunki inwazyjne; 4. K02.03 Eutrofizacja (naturalna); 5. B01.01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime); 6. A03.01 Intensywne koszenie lub intensyfikacja; 7. G01.03 Pojazdy		Ad. 1. Wkraczanie w obręb pól muraw krzewów i podrostu drzew. W dłuższym okresie doprowadza to do zarośnięcia muraw. Ad. 2. Ekspansja trzcinnika piaskowego <i>Calamagrostis epigeios</i> . Nadmierna dominacja traw: kłosownicy pierzastej <i>Brachypodium pinnatum</i> i/lub stokłosa prostej <i>Bromus erectus</i> w runie murawy. Zaburzenie wynika z braku koszenia/wypasu i prowadzi do zubożenia gatunkowego murawy. Ad. 3. Utrzymujący się w płatach topinambur <i>Helianthus tuberosus</i> . Zagajniki robinii akacjowej <i>Robinia pseudoacaccia</i> stopniowo narastające na murawy. Stopniowe wkraczanie nawłoci kanadyjskiej <i>Solidago canadensis</i> .

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		zmotoryzowane; 8. A04.03 Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu; 9. A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne; 10. A02.01 Intensyfikacja rolnictwa;		Ad. 4. Przechodzenie zespołów ciepłych muraw w ciepłolubne postacię łąk świeżych (w wyniku braku użytkowania i gromadzenia się materii organicznej). Ad. 5. Zalesienie (historyczne) całych muraw lub ich części zwykle sosną <i>Pinus sylvestris</i> , rzadziej modrzewiem <i>Larix decidua</i> oraz brzozą brodawkowatą <i>Betula pendula</i> . Ad. 6. Skoszenie całej murawy (bez pozostawienia fragmentów niekoszonych). Część siana złożono w wąwozie (źródło eutrofizacji). Ad. 7. Rozjeżdżanie i niszczenie murawy przez auta terenowe, motocykle i quady. Ad. 8. Brak wypasu doprowadza do przyspieszonej sukcesji muraw w kierunku łąk świeżych oraz ciepłolubnych zarośli. Ad. 9. Duża część murawy zaorana i obsadzona topinamburem <i>Helianthus tuberosus</i> . Ad. 10. Spływy powierzchniowe oraz oddziaływanie oprysków na polach przylegających do płątów siedliska.
			1. A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne; 2. B01.01 Zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime); 3. E01.03 Zabudowa rozproszona;	Ad. 1. Ewentualne zaoranie murawy. Ad. 2. Ewentualne zalesienie płątu lub dalsze uzupełnienie zalesień, szczególnie gatunkami zacieńającymi (buk <i>Fagus sylvatica</i>). Ad. 3. Planowana zabudowa otoczenia płątu siedliska.
4	6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion</i>)	1. I01 Obce gatunki inwazyjne; 2. K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną); A 08 Nawożenie /nawozy		Ad. 1. Stopniowe wkraczanie nawłoci kanadyjskiej <i>Solidago canadensis</i> . Ad. 2. Niszczenie (buchowanie) runi przez dziki. Doprowadza do wnikania gatunków segetalnych i ruderalnych.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		sztuczne/;		Ad. 3. Spływy biogenów z przyzmy obornika zalegającej powyżej płatu siedliska. Spływy biogenów z sąsiadujących pól uprawnych.
			1. A02.03 Usuwanie trawy pod grunty orne; 2. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja);	Ad. 1. Ewentualne zaoranie łąki. Ad. 2. Ewentualny brak koszenia skutkować będzie wkraczaniem w obręb łąki krzewów głogu, gruszy oraz tarniny. W dłuższym okresie doprowadzi do zarośnięcia murawy.
5	91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albo-fragilis</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów; 2. I01 Obce gatunki inwazyjne; 3. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska. 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja). 5. J02.01.02 Osuszanie terenów morskich, ujściowych, bagiennych; 6. I02 Problematiczne gatunki rodzime;		Ad. 1. Długotrwałe i uciążliwe susze skutkujące widocznym przesuszaniem wszystkich warstw siedliska. Niewielkie sumy opadów, obniżanie się poziomu wód gruntowych oraz stanu wód powierzchniowych wpływają niekorzystnie na ekosystem łąki i potęgują procesy degeneracyjne (apofityzacja, neofityzacja). Okresowe przesuszanie powoduje także trwałe murszenie podłoża. Ad. 2. Ekspansja niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> oraz klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> . Stopniowe wkraczanie w obręb płatów siedliska nawłoci kanadyjskiej <i>Solidago canadensis</i> . Ad. 3 Juwenalizacja oraz uproszczenie i ujednolicenie struktury przestrzennej i wiekowej drzewostanu. Ad. 3 i 4. Stopniowe grądowanie siedliska. Ad. 5. Zbyt głęboka melioracja skutkująca brakiem zalewów i w konsekwencji, przesuszaniem płatów łągowych. Ad. 6. Występowanie w płatach siedlisk zawleczonych lub wprowadzonych olchy szarej <i>Alnus incana</i> .
			X Brak zagrożeń i nacisków	Nie stwierdzono w obszarze zagrożeń potencjalnych dla siedliska 91E0.
6	91F0 Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (<i>Ficario-Ulmetum</i>)	1. A02.01 Intensyfikacja rolnictwa; 2. I01 Obce gatunki inwazyjne; 3. M01.02 Susze i zmniejszenie		Ad. 1. Intensywne rolnictwo z użyciem nawozów oraz środków ochrony roślin w zlewni źródła negatywnie wpływa na stan siedliska. Rozległe monokultury nasilają erozję gleb i spływy powierzchniowe.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
		opadów; 4. K02.01 Zmiana składu gatunkowego (sukcesja); 5. I02 Problematiczne gatunki rodzime; 6. K04.05 Szkody wyrządzane przez roślinożerców (w tym przez zwierzynę łowną); 7. B02.01.01 Odnawianie lasu po wycince (drzewa rodzime); 8. J03.01 Zmniejszenie lub utrata określonych cech siedliska; 9. K03.03 Zawleczenie choroby (patogeny mikrobowe);		Ad. 2. Ekspansja niecierpka drobnokwiatowego <i>Impatiens parviflora</i> . Istotny udział w drzewostanie oraz pozostałych warstwach robinii akacjowej <i>Robinia pseudoacacia</i> . Ekspansja klonu jesionolistnego <i>Acer negundo</i> . Ad. 3. Długotrwałe i uciążliwe susze skutkujące widocznym przesuszaniem wszystkich warstw siedliska. Susza z niewielkimi sumami opadów, obniżaniem się poziomu wód gruntowych oraz stanu wód powierzchniowych wpływa niekorzystnie na ekosystem łągu i potęguje procesy degeneracyjne (apofityzacja, neofityzacja). Ad. 4. Grądownienie płatów siedliska. Ad. 5. Miejscami dominacja w runie pokrzywy zwyczajnej <i>Urtica dioica</i> . Dominacja w drzewostanie sosny zwyczajnej <i>Pinus sylvestris</i> z dawnych nasadzeń. Dominacja w drzewostanie olchy szarej <i>Alnus incana</i> . Dominacja w drzewostanie jaworu <i>Acer pseudoplatanus</i> . Ad. 6. Nadmierne wycinanie drzew przez bobry <i>Castor fiber</i> . Ad. 7. Pod przerzedzony drzewostan wiązowy nasadzono niezgodny z siedliskiem buk <i>Fagus sylvatica</i> – gatunek zbyt silnie zacieniający runo i zniekształcający całe siedlisko. Ad. 8. Silna cespityzacja płatu siedliska. Widoczna apofityzacja i rubietyzacja runa. Ad. 9. Zamieranie jesionów wyniosłych <i>Fraxinus excelsior</i> w płatach siedliska.
7	1188 kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	1. M01.02 Susze i zmniejszenie opadów; 2. A08 Nawożenie/nawozy sztuczne;		Ad.1. Wysychanie stanowisk rozrodczych gatunku spowodowane uciążliwymi suszami. Ad. 2. Naturalna eutrofizacja rozlewisk skutkująca zakwitem fitoplanktonu i nadmiernym rozwojem roślin.
			1. M01.02 Susze i zmniejszenie	Ad. 1. Wyschnięcie zbiornika spowodowane uciążliwymi suszami.

PROJEKT z dnia 07.09.2023 r.

Lp.	Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Opis zagrożenia
		Istniejące	Potencjalne	
			opadów;	